

#EU
ЗА ТЕБЕ

ЗАЈЕДНИЧКО ДЕЛОВАЊЕ ЗА ОДРЖИВО КРАЉЕВО

**АНАЛИЗА УЧЕШЋА ЦИВИЛНОГ СЕКТОРА
У ПРОЦЕСИМА ИЗРАДЕ И СПРОВОЂЕЊА
ДОКУМЕНАТА ЈАВНИХ ПОЛИТИКА
У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТИКЕ
И ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ
ГРАДА КРАЉЕВА
ЗА ПЕРИОД 2019 -2023. ГОДИНЕ**

Удружење грађана Краљевачки развојни центар

МЛАДИ
ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ
СРБИЈЕ

УВОД

У јулу, ове 2024. године, навршиће се тачно две деценије, од када су усвајањем Закона о енергетици, успостављени оквири рада и функционисања енергетског система у Србији примерени друштвеним и системским променама у држави, започетим почетком деведесетих година XX века. Тиме су учињени први кораци ка тржишном реструктурирању и технолошкој модернизацији енергетике Републике Србије. Јединице локалне самоуправе су овим законом добиле, у оквиру својих надлежности, одређене обавезе у спровођењу енергетске политике. Општине и градови треба, још од тада, да спроводе енергетске политике кроз редовну израду локалних планова развоја. Трогодишњи Програми енергетске ефикасности локалне самоуправе требало би да су обавезни део Плана развоја те ЛС између осталог и због тога што је њихова израда постала законом дефинисана обавеза још од 2013. године.

Локалне самоуправе су у обавези да своје документе јавних политика у енергетском сектору усклађују са Стратегијом развоја енергетике Републике Србије као основним актом којим се утврђује енергетска политика и планира развој у сектору енергетике. Разлог више је и због тога што је енергетика сектор економије који има највећи негативни утицај на животну средину. Јер је, још увек, производња у том сектору доминантно заснована на конвенционалним изворима енергије.

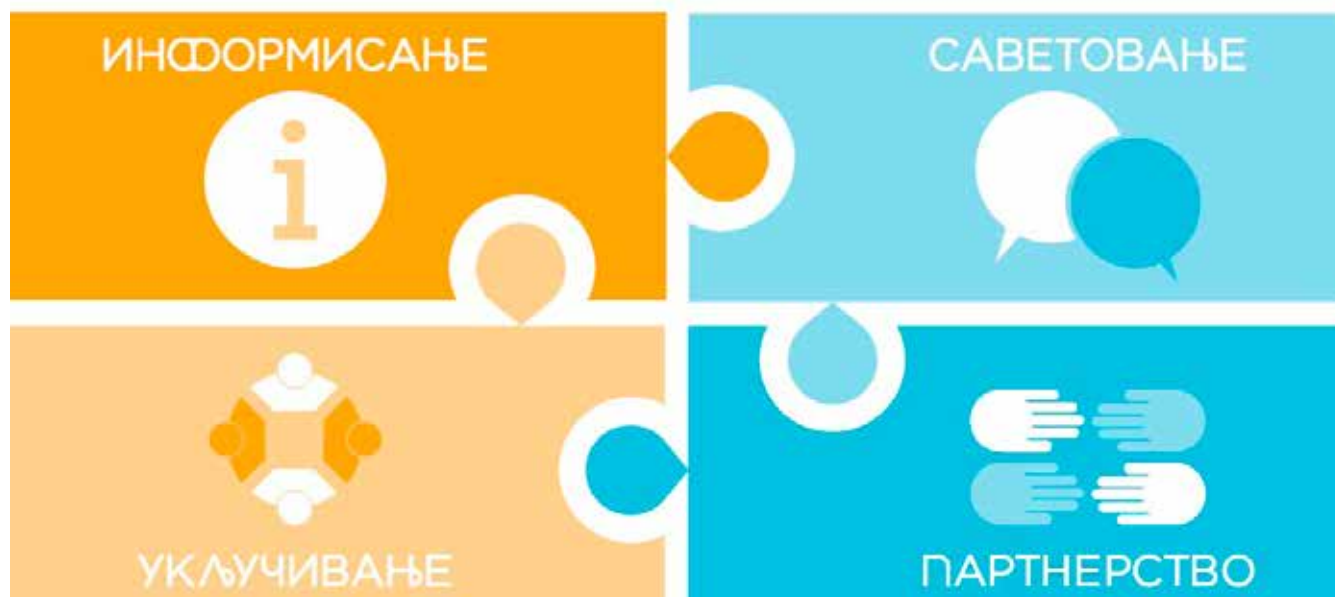
Област енергетике у условима спознаје необновљивости најкомерцијалнијих и најдоступнијих енергената данашњег света на једној страни, и кључних технолошких открића у трансформацији енергије и њеној концентрацији на месту потрошње на другој страни захтева континуиране, планске, мулти-секторске и мултидисциплинарне активности на свим нивоима организовања друштва. Јавне политике су израз друштвеног консензуса одређене заједнице о правцима деловања у некој области.

Закон о планском систему Републике Србије дефинише јавне политике као правце деловања Републике Србије и правце деловања аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе у одређеним областима, ради постизања жељених циљева на нивоу друштва.

Између 14. начела управљања системом јавних политика дефинисаних чланом 3. Закона о планском систему Републике Србије је и Начело јавности и партнерства, које подразумева да се јавне политике

НИВОИ УЧЕШЋА ОЦД У ПОСТУПЦИМА ПРИПРЕМЕ, ДОНОШЕЊА И ПРАВЕЊА ПРИМЕНЕ ПРОПИСА

утврђују у оквиру транспарентног и консултативног процеса, односно да се током израде и спровођења планских докумената, као и анализе ефеката и вредновања учинака јавних политика, спроводи транспарентан процес консултација са свим заинтересованим странама и циљним групама, укључујући и удружења и друге организације цивилног друштва, научноистраживачке и друге организације.

Учешћем грађана и организација цивилног друштва у процесима креирања и спровођења јавних политика повећава се како њихов квалитет тако и позитивни ефекти примене. Цивилно друштво доприноси сваком од кључних елемената доброг управљања: транспарентности, партиципацији, односно учешћу грађана, респонзивности односно одговора на потребе грађана, делотворности, једнакости, одговорности и владавине права.

Сведоци смо, на жалост, да се у пракси управљања системом јавних политика ово, као и још нека друга начела поменутог закона, не остварују у пуној мери.

То је посебно карактеристично за праксе управљања системом јавних политика у локалним самоуправама чиме се у многоме нарушава темељно начело Закона о локалној самоуправи по коме је она, у члану 2. дефинисана као право грађана да непосредно и преко слободно изабраних представника управљају јавним пословима од непосредног, заједничког и општег интереса за локално становништво, као и право и обавеза органа локалне самоуправе да, у складу са законом, планирају, уређују и управљају јавним пословима који су у њиховој надлежности и од интереса за локално становништво.

Сведоци смо да су праксе изостајања транспарентног и консултативног процеса током израде и спровођења планских докумената, као и анализе ефеката и вредновања учинака јавних политика у општинама и градовима постале малте не правило а не изузетак.

Да би смо указали на ову појаву у граду Краљеву сачинили смо Анализу учешћа цивилног сектора у процесима израде и спровођења докумената јавних политика у области енергетике и енергетске ефикасности града Краљева за период 2019 -2023.године. Ова анализа је један од исхода активности пројекта „Заједничко деловње за одрживи развој Краљева„.Анализа је сачињена захваљујући подршци у оквиру пројекта „ЕУ Ресурс центар за цивилно друштво у Србији» који Београдска отворена школа спроводи у партнерству с организацијама цивилног друштва: Новосадска новинарска школа, ЕНЕСА, Ужички центар за права детета, Нова планска пракса, Сигурне стазе, Млади пољопривредници Србије и међународним партнером, фондацијом Фридрих Еберт (Friedrich Ebert Stiftung). Пројекат је подржан од стране Европске уније и биће реализован у периоду од 2023. до 2026. године.

ПРАВНИ ОКВИР ЗА УЧЕШЋЕ ОЦД ПРОЦЕСИМА ИЗРАДЕ И СПРОВОЂЕЊА ДОКУМЕНАТА ЈАВНИХ ПОЛИТИКА У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТИКЕ И ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ ГРАДА КРАЉЕВА

1. Устав Републике Србије

У члану 53. експлицитно гарантује право грађана на учешће у управљању јавним пословима – грађани имају право да учествују у управљању јавним пословима и да под једнаким условима ступају у јавне службе и на јавне функције.

Грађани имају право да заступају и бране своје легитимне интересе кроз учешће у процесу доношења одлука и да контролишу њихово спровођење, што представља један од основа партиципативне демократије. Устав Републике Србије гарантује потребан оквир за укључивање грађана у процес доношења одлука, нарочито имајући у виду уставну гаранцију права грађана да учествују у управљању јавним пословима.

2. Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (ратификована Архуска конвенција) 12. маја 2009. године („Сл. Гласник РС – Међународни уговори”, бр. 38/09).

Члан 6. Учешће јавности у доношењу одлука о посебним активностима

Анекс I Списак активности поменутих у члану 6. став 1 (а1. Енергетски сектор

Члан 7. Учешће јавности које се односи на Планове, Програме и политику у вези са животном средином

Члан 8. Учешће јавности током припреме извршних прописа и/или општепримењивих законски обавезујућих нормативних инструмената

Анекс I Списак активности поменутих у члану 6. став 1 (а1. Енергетски сектор

3. Закон о локалној самоуправи („Сл. гласник РС”, бр. 129/2007, 83/2014 - др. закон, 101/2016 - др. закон, 47/2018 и 111/2021 - др. закон)

Члан 2: Локална самоуправа је **право грађана да непосредно** и преко слободно изабраних представника **управљају јавним пословима од непосредног, заједничког и општег интереса за локално становништво**, као и **право и обавеза органа локалне самоуправе да, у складу са законом, планирају, уређују и управљају јавним пословима који су у њиховој надлежности и од интереса за локално становништво.**

Члан 67: Облици непосредног учешћа грађана у остваривању локалне самоуправе су: **грађанска иницијатива**, збор грађана и референдум.

Облици непосредне самоуправе из става 1. овог члана уређују се законом и статутом.

4. Закон о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 30/2018)

Члан 3. став 11) начело јавности и партнерства, које подразумева да се јавне политике утврђују у оквиру транспарентног и консултативног процеса, односно да се током израде и спровођења планских докумената, као и анализе ефеката и вредновања учинака јавних политика, спроводи транспарентан процес консултација са свим заинтересованим странама и циљним групама, **укључујући и удружења и друге организације цивилног друштва**, научно-истраживачке и друге организације, водећи рачуна да се омогући остваривање појединачних правних и других интереса свих заинтересованих страна и циљних група, уз истовремену заштиту јавног интереса.

Члан 38. став 3. Документ јавних политика јединице локалне самоуправе усваја скупштина јединице локалне самоуправе, осим ако је другачије прописано посебним законом.

5. Закон о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије („Службени гласник РС”, број 40 од 22. априла 2021)

Члан 4.: **Енергетска ефикасност и рационална употреба енергије је у јавном интересу Републике Србије** и од посебног значаја за Републику Србију, осим када су у питању заштићена подручја и подручја еколошке мреже.

Члан 6: Аутономна покрајина и **јединице локалне самоуправе у својим планским документима планирају активности у области енергетске ефикасности у складу са Стратегијом, Програмом којим се утврђују услови, начин, динамика и мере за остваривање Стратегије, НЕКП, овим законом и законом којим је уређен плански систем Републике Србије.**

Члан 17. **Јединица локалне самоуправе**, која је Обвезник система **доноси програм енергетске ефикасности**, у циљу извршења обавеза Обвезника система, који поред **елемената прописаних законом којим се уређује плански систем Републике Србије**, нарочито садржи:

1) планирани циљ уштеда енергије, у складу са прописом донетим на основу члана 15. став 1. овог закона;

2) преглед и процену годишњих енергетских потреба јединице локалне самоуправе, укључујући и установе и јавна предузећа чији је оснивач и зграде које користе, као и процену енергетских својстава објеката;

3) план активности ради спровођења мера енергетске ефикасности које ће обезбедити ефикасно коришћење енергије, и то:

(1) план енергетске санације и одржавања јавних објеката које користе органи јединице локалне самоуправе, јавне службе и јавна предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе,

(2) планове унапређења енергетских система комуналних услуга (систем даљинског грејања, систем даљинског хлађења, водоснабдевања, обезбеђења јавног осветљења, управљање комуналним отпадом, градски и приградски превоз путника и друго),

3) планиране мере енергетске ефикасности;

4) носиоце, рокове и процену очекиваних резултата сваке од мера енергетске ефикасности, којима се предвиђа остваривање планираног циља;

5) извештај о резултатима спровођења претходног програма енергетске ефикасности јединице локалне самоуправе;

6) средства потребна за спровођење програма, изворе и начин њиховог обезбеђивања.

Програм из става 1. овог члана доноси се по претходно прибављеној сагласности министарства надлежног за послове заштите животне средине, ако програм обухвата заштићено подручје.

Програм из става 1. овог члана доноси се на период од три године.

Програм из става 1. овог члана, може бити донет и као саставни део другог планског документа јединице локалне самоуправе, у ком случају мора садржати све елементе наведене у ставу 1. овог члана.

6. Стратегија за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период од 2022–2030. године („Службени гласник РС”, број 23 од 17. фебруара 2022)

Република Србија у 2021. години нема изграђен и структурисан дијалог са цивилним друштвом, осим у случају рада НКЕУ са Владом Републике Србије, дела цивилног друштва у области заштите животне средине и њихове сарадње са Народном скупштином, и делом цивилног друштва који се бави положајем Рома у Србији и министарства у сталном позиву свима за организацију друштвеног дијалога о свим актуелним темама. Постојећа сарадња није довољна за потребни ниво доношења и разматрања јавних политика или анализа ефеката, стања ствари или разматрања препорука које цивилно друштво из поменутих сектора има за представнике власти.

Стога, обавеза је државе да унапреди нормативну, контекстуалну и институционалну изградњу структурисане, мерљиве и проверљиве сарадње цивилног друштва и свих представника органа јавне управе у складу са Законом о планском систему Републике Србије као и да унапреди стални јавни дијалог о свим темама којима се бави цивилно друштво свих секторских интересовања и области, тако да до истека Стратегије грађани Србије редовно, тачно, благовремено и на разумљив начин буду информисани о садржајима свих јавних политика и ефектима које оне производе по њихов јавни, лични и породични живот и уз њихово укључивање у сваку фазу процеса.

7. Акциони плана за спровођење Стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године, за период 2022-2023. године

(„Службени гласник РС”, број 109. од 23. септембра 2022)

Акциони план садржи општи циљ Стратегије и четири посебна циља.

Општи циљ: Оснажени постојећи и уведени нови механизми за стварање подстицајног окружења за деловање организација цивилног друштва.

Посебни циљеви:

Посебни циљ 1: Обезбеђење већег укључивања цивилног сектора у процес доношења одлука на свим нивоима власти;

Посебни циљ 2: Унапређено транспарентно финансирање и одрживост цивилног сектора;

Посебни циљ 3: Обезбеђено веће учешће ОЦД у социо-економском развоју и деловање у складу са начелима одрживог развоја;

Посебни циљ 4: Обезбеђено веће учешће ОЦД у процесу европских интеграција.

8. Смернице за укључивање организација цивилног друштва у радне групе

Влада Републике Србије је у јануару 2020. године, усвојила Смернице за укључивање организација цивилног друштва у радне групе за израду предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа, а које оснивају органи државне управе („Сл. гласник РС”, бр. 8/20).

Законом о министарствима („Сл. гласник РС”, бр. 128/2020) формирано је Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог које је преузело надлежности Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом па тиме и надлежности над применом Смерница.

Смерницама се уређује поступак избора представника организација цивилног друштва (у даљем тексту: ОЦД) у радне групе за израду предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа, а које оснивају органи државне управе (у даљем тексту: радна група).

Закључком Владе којим су усвојене Смернице **препоручује се** органима аутономне покрајине и јединицама локалне самоуправе да приликом израде предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа који су у њиховој надлежности - укључе у радне групе и представнике цивилног друштва на транспарентан начин.

Укључивање ОЦД у рад радних група представља највиши ниво учешћа ОЦД у процесу припреме, доношења и праћења примене прописа који је предвиђен Смерницама за укључивање ОЦД у процес доношења прописа.

Документи јавних политика и прописи припремају се у процесу који подразумева укључивање свих заинтересованих страна и циљних група под једнаким условима, кроз партнерство органа државне управе са заинтересованим странама и циљним групама и испуњавање њихових комплементарних улога у том процесу. Наиме, **органи државне управе одговорни су за припрему и спровођење поступка израде предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа, укључујући и спровођење свеобухватних консултација, а ОЦД имају право да активно учествују у овим процесима и да траже да буду укључени на адекватан начин.**

Избор представника ОЦД у радне групе може и пожељно је да буде саставни део процеса планирања и израде докумената јавних политика и прописа.

Целокупни поступак избора представника ОЦД у радне групе мора бити транспарентан и јаван у свим својим фазама, тако што се спроводи на основу јасних, претходно дефинисаних критеријума кроз следеће кораке:

1. Објављивање Јавног позива ОЦД за достављање предлога кандидата за чланство у радној групи, са пратећом документацијом;

2. Прикупљање пријава и њихово вредновање;

3. Објава бодовне листе и прелиминарне одлуке;

4. Право увида у поднете пријаве,

5. Достављање предлога Комисије за именовање представника ОЦД у радну групу надлежном предлагачу, и

6. Доношење коначне одлуке руководиоца надлежног предлагача о именовању представника ОЦД у радну групу.

Јавни позив је усмерен ка ОЦД које делују у некој од области материје обухваћене документом јавне политике или регулисати прописом који се припрема. Јавни позив може бити усмерен на представнике ОЦД који имају одређене стручне квалификације или искуство у области коју покрива документ јавне политике, односно пропис који ће бити предмет израде од стране радне групе.

9. Статут града Краљева

Грађанска иницијатива

Члан 95.

Грађани путем грађанске иницијативе предлажу Скупштини града доношење акта којим ће се уредити одређено питање из надлежности Града, промену Статута или других аката и расписивање референдума у складу са законом.

Број потписа грађана потребан за покретање грађанске иницијативе износи 5% од укупног броја грађана са бирачким правом на територији Града, у складу са законом.

О предлогу из става 1. овог члана, Скупштина је дужна да одржи расправу и да достави образложен одговор грађанима у року од 60 дана од добијања предлога.

Члан 103.

Јавна расправа представља скуп различитих активности, предузетих у унапред предвиђеном временском оквиру, у циљу прибављања предлога и ставова грађана о нацрту акта.

Јавна расправа се може организовати одржавањем отворених састанака представника надлежних органа Града, односно организација и служби са заинтересованим грађанима, представницима удружења грађана и представницима штампаних и електронских медија (округли столови, трибине, презентације и сл) и прикупљањем предлога, сугестија и мишљења грађана и осталих учесника у јавној расправи у писаној или електронској форми.

Члан 103а Органи Града дужни су да одрже јавну расправу:

1. у току поступка доношења, односно промене Статута града;
2. у току поступка доношења одлуке о буџету Града у делу планирања инвестиција;
3. **у току поступка доношења стратешких планова развоја;**
4. у току поступка утврђивања стопе изворних прихода Града;
5. у току поступка доношења просторних и урбанистичких планова;
6. **у току поступка доношења других општих аката, на основу предлога квалификованог броја грађана или захтева једне трећине одборника и**
7. **у другим случајевима предвиђеним законом, Статутом и одлукама Скупштине града.**

Градска управа дужна је да на интернет презентацији Града обавести јавност да је отпочео рад на припреми прописа које доноси Скупштина.

Предлог грађана за спровођење јавне расправе из става 1. тачка 6. овог члана потребно је да својим потписима подржи најмање 100 грађана са бирачким правом на територији Града.

Прикупљање потписа грађана за спровођење јавне расправе спроводи се у складу са прописима који уређују грађанску иницијативу.

Надлежно радно тело Скупштине одлучује по примљеном предлогу грађана о спровођењу поступка јавне расправе.

10. Правилника о успостављању система енергетског менаџмента града Краљева (Сл.лист града Краљева број 8.од 27.2.2023.г)

Члан 2.

Субјекти система енергетског менаџмента на територији Града су:

1. Скупштина града Краљева;
2. Градоначелник града Краљева;
3. Градско веће града Краљева;
4. Одсек за заштиту животне средине;
5. Енергетски менаџер града Краљева;
6. Савет за енергетику и енергетску ефикасност;
7. Енергетски менаџери или лица одређена за доставу података о потрошњи и врсти енергије у јавним предузећима и установама и други корисници јавних средстава - корисници буџета града Краљева;
8. Остали органи, посебне организације и службе Града, као и јавна и јавно комунална предузећа и установе чији је оснивач Град;
9. Крајњи корисници на нивоу јавних објеката.

Члан 9.

Савет за енергетику и енергетску ефикасност обавља следеће послове:

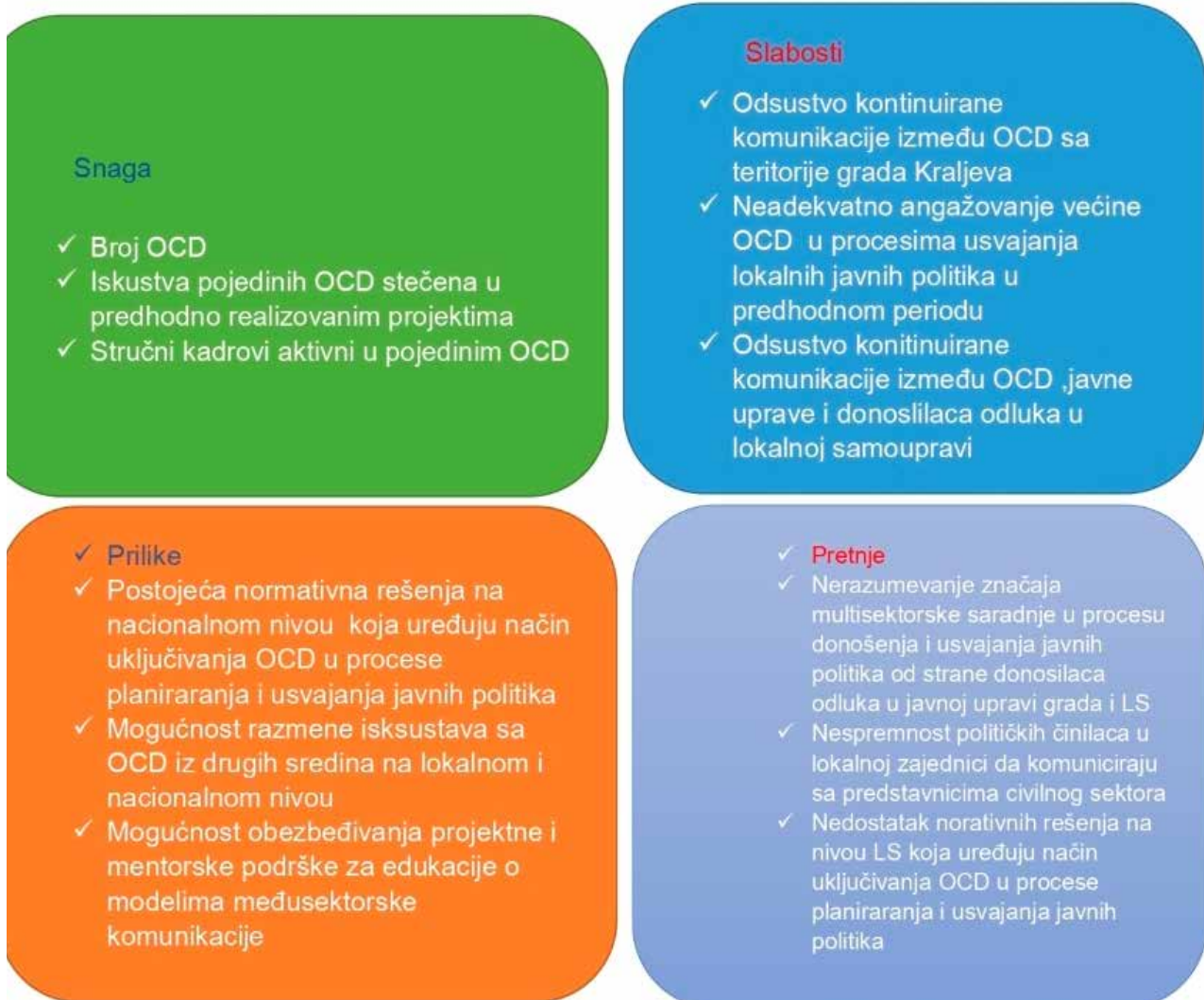
- 1) учествује у припреми програма и плана енергетске ефикасности града Краљева;
- 2) даје смернице и упутства приликом израде стратешких и планских докумената из области енергетске ефикасности;
- 3) предлаже доношење других аката из области енергетске ефикасности и рационалне употребе енергије;
- 4) предлаже предузимање мера које доприносе ефикасном коришћењу енергије;
- 5) утврђује списак објеката и делова објеката из надлежности Града за које се прикупљају подаци о потрошњи енергије и воде;
- 6) дефинише годишње циљеве уштеде енергије за град Краљево;
- 7) предузима друге активности које могу допринети унапређењу система енергетског менаџмента у Граду.

Члан 10.

Савет за енергетику и енергетску ефикасност има председника, заменика председника и 9 чланова које именује и разрешава Градско веће града Краљева. Председник Савета за енергетику и енергетску ефикасност је члан Градског већа Града Краљева задужен за послове енергетске ефикасности, по функцији, заменик председника је Енергетски менаџер Града Краљева, по функцији, док осталих девет чланова чине енергетски менаџери и/или запослени, одн.на други начин ангажована лица у јавним предузећима, установама и организационим јединицама Градске управе **као и представник невладиних организација које се баве енергетском ефикасношћу и заштитом животне средине**. Раду Савета за енергетику и енергетску ефикасност могу по позиву да присуствују представници других предузећа, установа, органа и организација Града, без права одлучивања.

SWOT ANALIZA POTREBA I MOGUĆNOSTI UKLJUČIVAWA SEKTORA GRADA KRALJEVA U PROCES PLANIRANJA I USVAJANJA JAVNIH POLITIKA U OBLASTI LOKALNE ENERGETIKE

ЗАКЉУЧАК

Норме друмом - Практике шумом!

У јулу, ове 2024. године навршиће се тачно две деценије, од када су усвајањем Закона о енергетици, успостављени оквири рада и функционисања енергетског система у Србији примерени друштвеним и системским променама у држави, започетим почетком деведесетих година XX века. Тиме су учињени први кораци ка тржишном реструктурирању и технолошкој модернизацији енергетике Републике Србије. Јединице локалне самоуправе су овим, и касније усвајаним законима, добијале одређене обавезе у спровођењу енергетске политике, у оквиру својих надлежности. Још од тада, ЛС треба да спроводе енергетске политике кроз редовну израд у локалних планова развоја. Трогодишњи Програми енергетске ефикасности локалне самоуправе требало би да су обавезни део Плана развоја сваке ЛС између осталог и због тога што је њихова израда постала законска обавеза још од 2013. године која је додатно оснажена решењима из Закона о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије усвојеног 2021. године. Иако, по многим параметрима, спада у ред већих ЛС град Краљево, нема важећи План развоја а ни Програм

енергетске ефикасности. Каснило се, у односу на обавезе из закона, неколико година са увођењем Система енергетског менаџмента, а тек матра 2023. године донет је Правилник о успостављању система енергетског менаџмента. Та пракса је несхватљива и са становишта података и чињеница да енергетски сектор града највише доприноси загађењу ваздуха у граду током грејне сезоне. Уз то, знатан део буџета града Краљева се троши за набавку разних видова финалне енергије и за нерационално управљање јавним осветљењем које је, и после неколико милиона евара уложених у задњих пет година у његово унапређење, заменом аутоматике, светиљки и стубова и даље појединачно највећи потрошач електричне енергије међу свим обвезницима Система енергетског менаџмента града Краљева, са оствареним уштедама у потрошњи које су више него скромне.

Период од 2019 до 2023 године који је предмет наше Анализе учешћа ОЦД из града Краљева у процесима планирања и усвајања локалних јавних политика у области енергетике и енергетске ефикасности најбоље одсликава реченица овог поднасловa Закључака анализе.

То је период, када се у граду Краљеву као локалној самоуправи, после паузе која је потрајала више година, наставља са нормативним уређењем енергетског сектора града Краљева кроз усвајање докумената јавних политика.

А почело се, још у периоду од 2004. до 2011. године, са нормативним уређењем енергетског сектора кроз усвајање докумената јавних политика, када је формиран један од укупно 5. Регионалних центара за енергетску ефикасност, који данас на жалост не ради.

Скупштина града Краљева је на својој седници одржаној 28. 12. 2016. године донела Одлуку о успостављању система енергетског менаџмента (Сл. лист бр 35 од 28. 12. 2016. г) чиме је отпочела процес увођења СЕМ-а на нивоу града као локалне самоуправе.

Према одредбама тада важећег Закона о ефикасном коришћењу енергије (Сл. гласник РС 25/13) Систем енергетског менаџмента (СЕМ) дефинисан је као систем организованог управљања енергијом који обухвата најшири скуп регулаторних, организационих, подстицајних, техничких и других мера и активности, као и организованог праћења и анализе производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије, које у оквирима својих овлашћења, утврђују и спроводе органи државне управе, органи јединица локалне самоуправе и обвезници система енергетског менаџмента.

У новом Закону о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије («Службени гласник РС», број 40/2021), у члану 3. став 6б. Систем енергетског менаџмента се дефинише систем организованог управљања енергијом који обухвата најшири скуп регулаторних, организационих, подстицајних, техничких и других мера и активности, као и организованог праћења и анализе обављања енергетских делатности и потрошње енергије, које у оквирима својих овлашћења, планирају и спроводе обвезници система енергетског менаџмента.

Дакле ради се о незнатним изменама дефиниције са прецизирањима надлежности обвезника система енергетског менаџмента.

Фебруара 2023. године расписана је Јавна набавка за израду Програма и плана енергетске ефикасности Града Краљева за период од 2023-2025 године. Тренутно, у јануару 2024. г јавност није информисана, ни на који начин, о исходу те Јавне набавке нити пак о евентуалном Предлогу Програма а камо ли о мерама које се тим документом предлажу.

Градско веће града Краљева је фебруара 2023. године усвојило Правилника о успостављању система енергетског менаџмента града Краљева (Сл. лист града Краљева број 8. од 27. 2. 2023. г)

И док на једној страни имамо реалне проблеме загађеног ваздуха током грејне сезоне и великих трошкова за енергетике који се плаћају из градског буџета, на другој страни имамо процесе планирања и усвајања локалних, секторских, јавних политика у супротности са решењима из Закона о планском систему Републике Србије и Закона о локалној самоуправи.

Предходних година, грађани Краљева и цивилни сектор града нису, на адекватан начин, укључивани у процесе планирања и усвајања јавних политика у енергетском сектору града Краљева.

За такве праксе првенствено су одговорни доносиоци одлука у граду као ЈЛС и Градској управи, али од одговорности не треба, у потпуности, аболити ни доносиоце одлука у другим секторима пре свега у цивилном, медијском и образовном сектору града Краљева.

Упркос доношењу Закона о планском систему Републике Србије и изменама и допунама Закона о државној управи што представља нормативни помак у обезбеђивању услова за ширу грађанску партиципацију на свим нивоима власти до тога, да се повећа учешће грађана у одлучивању приликом планирања и усвајања јавних политика у енергетском сектору града у Краљеву није дошло.

Изостајала је адекватна примена Закона о планском систему, на локалном нивоу, као основног алата за учешће цивилног друштва у свим фазама доношења докумената јавних политика и прописа.

Према расположивим подацима из регистра Агенције за привредне регистре на територији града Краљева тренутно има више од 300 регистрованих удружења грађана. Највећи број њих (више од половине) су спортски клубови и удружења ангажована у сектору спорта.

Успешна сарадња

Потом следе удружења грађана активна у сектору културе њих више од 30, потом су ту и удружења грађана окупљених око одређених хобија (пчелари, филатеристи, макетари и сл.)

Најмање је оних удружења грађана која су активна у области заштите животне средине што се види по броју пријављених на Јавне позиве за суфинансирање активности у овој области из средстава Фонда за заштиту животне средине које расписује град Краљево.

2023. године је на том конкурс учествовало око тридесетак удружења а само њих 20. је испунило критеријуме јавног позива. Међу пројектима који су добили финансијску подршку града Краљева за своје пројекте из области ЗЖС није био ни један пројекат који се бавио енергетиком и активностима енергетског секторора као фактора са снажним негативним утицајем на квалитет животне средине у граду.

Шта више, међу подржаним пројектима неколико њих су пројекти удружења са врло упитним референцама што је већ постало пракса у понашању оних који доносе одлуке о суфинансирању.

И даље је присутна недовољна укљученост представника ОЦД у рад радних група за израду предлога докумената јавних политика и нацрта.

Ретки коментари и сугестије ОЦД током целог процеса јавних консултација, ако се оне и спроведу, се не уважавају у довољној мери, а изостају и повратне информације о предлозима и сугестијама који се пошаљу у току јавне расправе.

Информисање о активностима на планирању и усвајању јавних политика се не врши на адекватан начин, временски период за обављање консултација, у највећем броју случајева је прекинут, и нема повратних информација о кључним резултатима консултовања.

Органи Градске управе недовољно су упознати са чињеницама да и представници ОЦД, могу својим знањем, искуством, експертизом, учешћем и предлозима да допринесу повећању квалитета докумената јавних политика и прописа и њиховој бољој имплементацији.

Зато је неопходно да органи локалне самоуправе и Градске управе града Краљева што пре нормативно уреде процес консултација које спроводе са заинтересованим странама и циљним групама у које спадају и ОЦД, а у циљу израде што квалитетнијих докумената јавних политика и прописа.

То им је, на изврстан начин, препоручила и Влада Републике Србије својим Закључком 05 број 011-722/2020 од 30. јануара 2020. године. („Службени гласник РС”, бр. 8/20).

Ова анализа је један од исхода активности пројекта „Заједничко деловње за одрживи развој Краљева”. Анализа је сачињена захваљујући подршци у оквиру пројекта „ЕУ Ресурс центар за цивилно друштво у Србији” који Београдска отворена школа сироводи у партнерству с организацијама цивилног друштва: Новосадска новинарска школа, ЕNECA, Ужички центар за права деце, Нова планска пракса, Сиурне стазе, Млади истраживачи Србије и међународним партнером, фондацијом Фридрих Еберт (Friedrich Ebert Stiftung). Пројекат је подржан од стране Европске уније и биће реализован у периоду од 2023. до 2026. године. Искључива одговорност за ставове изнете у овој Анализи је на УГ Краљевачки развојни центар и они ни на који начин не одржавају ставове донатора.